

THE KALASHA – MOUNTAIN PEOPLE OF THE HINDU KUSH

BOG ANMELDELSE

af Ulrik Høj Johnsen

Mytte Fentz:

The Kalasha – Mountain People of the Hindu Kush.

Rhodos, International Science & Art Publishers (2010). 547 sider.

Pakistans nordvestlige hjørne lever en lille etnisk minoritet, kalasha'erne. Denne gruppe, der tæller omkring et par tusinde mennesker, har i det muslimske Pakistan formået at bibeholde deres polyteistiske religion og kulturelle særegenhed, der fandtes også på den afghanske side af grænsen frem til slutningen af 1800-tallet. Dette folk, der er den sidste rest af kafirene, har middelalderarkæologen og etnografen Mytte Fentz lavet flere feltarbejder blandt siden 1990, og bogen 'The Kalasha – Mountain People of the Hindu Kush' er værket, der samler resultaterne af hendes forskning. Kafirene har fascineret videnskabsfolk siden englænderen George Scott Robertson berettede om disse hedninge i muslimsk område i bogen 'The Kafirs of the Hindu Kush' fra 1896. Ordet 'kafir' er et muslimsk ord for 'hedning'; og netop det faktum, at kafirene i Kalasha-dalene i det nuværende Pakistan har formået at fastholde deres religion og kosmologi, har appelleret til vestlige forskere lige siden Robertson vandrede rundt i dalene for mere end et

århundrede siden.

Med 'The Kalasha' skal man ikke forvente sig et nybrud i den antropologiske teoridannelse, men det er heller ikke forfatterens ambition. Værket er en monografi med en analyse af klassiske etnografiske temaer som kosmologi, myter, ritualer, arkitektur, traditionernes kontinuitet i et skriftløst samfund og i særlig grad kvindernes og mændenes to verdener. Sidstnævnte dikotomi er en gennemgående akse i bogen, der er opdelt efter dalen og sæteren, der er henholdsvis kvindernes og mændenes sfærer. De etnografiske beskrivelser og analyser leverer Fentz på en elegant måde. Hun viser ikke blot et stort historisk overblik, men også et godt øje for kalasha-kulturens unikke egenart og kultur. Bogens store styrke er netop Fentz' fascination af kalasha-folket og dets materielle såvel som immaterielle kultur, som skinner i gennem alle bogens 547 (!) sider.

Bogen adskiller sig dog fra de fleste etnografiske monografier med en stærk billedside, der berettiger den en plads sammen med coffee table books. Bogens visuelle fyrværkeri, der leveres af fotografen Torben Stroyer og forfatteren selv, er dog ikke (kun) for æstetikens skyld; ritualer, situationer, personer og objekter, der er beskrevet i teksten er således dokumenteret med fotos. Særligt bogens mange portrætfotos giver indtryk af især kalasha-kvindene –

dog uden på noget tidspunkt at forherlige eller romantisere de portrætterede eller deres traditionelle og barske liv.

'The Kalasha' skriver sig direkte ind i en stolt dansk forskningstradition i Hindu Kush og det øvrige Centralasien. Fentz refererer flere steder i bogen til danske forskningsrejser i Centralasien tilbage til Ole Olufsens to Pamir-ekspeditioner i 1896 og 1898, og til Den 3. Danske Centralasiatiske Ekspedition 1947-49, hvor religionsforskeren Halfdan Siiger lavede feltarbejde i Kalasha-dalene, og Lenart Edelberg gennemførte botaniske og etnografiske studier i Nuristan – kafirenes traditionelle område på den afghanske side af grænsen. Siden 1980'erne har få danskere lavet studier blandt kalasha'erne, og Fentz' publikation er den seneste etnografiske publikation fra Hindu Kush, der uden tvivl vil være til inspiration for forskere med samme regionale og tematiske interesser. Først og fremmest som dokumentation af et eksempel på menneskelivets forunderlige mangfoldighed, men også som en videreførelse af en tradition i området med forkærlighed for materiel kultur og for nogle af fagets klassiske problematikker.

'The Kalasha' er en anbefalelsesværdig monografi, hvis potentielle læserskare rækker langt ud over etnografiens og antropologiens faggrænser. Bogen koster kr. 498, men der er absolut fuld valuta for pengene. ■